

Heykellerin hakemliğini yapmıyoruz!

Lisa Dubé Forman

Fotoğraflar : Lisa Croft-Elliott

Çeviri İlker Ünlü

Beş yıllık kısa hakemlik geçmişim süresince handlerlara kaç kere heykellerin değil köpeklerin hakemliğini yaptığımı hatırlatmak zorunda kaldığımı hatırlamıyorum. Bu hatırlatmayı yarışmacılar köpekleri değerlendirilirken onların duruşlarını düzeltmeye yeltendikleri sırada sakın bir tonda yapıyorum. Yine de, pek çok handler köpek için rahatsız bir duruş olduğu aşikar olsa da ayakların duruşunu değiştirmekte ısrarcı oluyorlar. Düzeltmenin hemen ardından çoğu köpek bu sefer diğer ayağının yerini değiştirerek kendileri için uygun dengeyi sağlamayı seçiyor. Bu noktada benim görevim handler'a köpeği artık kurcalamaması gerektiğini hatırlatmak. Köpeğin bacakları kaç kere düzeltilse ya da vücut ağırlığı kaç kere dengelenirse dengelenen kibar bir şekilde handler'a köpekte görmem gereken herşeyi zaten gördüğümü hatırlatıyorum. Ben, en basit ifadeyle, bir heykelin değil canlı bir hayvanın değerlendirmesini yapıyorum. Bazı yarışmacılar dinliyor. Diğerleri ise köpeğin hareketlerini kendi köpeği sergileme becerilerine tehdit ya da hakaret olarak algıladıklarından ısrarla tutumlarına devam ediyorlar.

Burada yarışmacılara bir öneride bulunmak istiyorum. Ben kendi köpeklerimin yarışma duruşlarına kendilerinin geçmesini sağlıyorum. Abartılı bir şekilde durmadıkları sürece ayaklarının pozisyonlarıyla asla oynamıyorum. Bu da köpeğin değerlendirilme sürecinde kendini rahat hissetmesine imkan sağlıyor. Özellikle de yabancı birinin yaklaşmasını ve kendilerine el sürmesinden çok hoşlanmayan bazı ırklarında bu büyük önem taşıyor. Köpeği kendi doğal yürüyüşünden yarışma duruşuna geçmesini sağlamak çok daha uygundur çünkü köpekler genel olarak kendi yürüyüşlerinden onlara en doğal ve rahat pozisyondaki bir duruşa geçeceklerdir. Unutmayın ki köpek ırk standard yarışmalarının temel amacı hangi köpeğin en uzun süre ve kıpırdamdan, hatta bazı durumlarda abartılı pozisyonlarda, durmasını değerlendirmek değildir. Bir yarışmanın amacı ırkı devam ettirecek en iyi köpeği seçmektir.

Burada aşırıya kaçan duruşlarla ilgili yorumumu açıklamak için konudan birazcık uzaklaşacağım. Bu duruş örneklerinden en sık görüleni, arka ayakların vücudun çok gerisinde tutulduğu Afgan Tazısı'dır. Oturma kemiğinin hemen altından aşağı dik bir çizgi çekilse bunun arka patilerin hemen ucuna düşmesi gerekirken yapısındaki aşırılaştırılma ve bunun sonucu duruşu nedeniyle arka patiler bu

çizginin çok gerisinde durmaktadır. Sıklıkla, köpek yarışma duruşuna getirildiğinde ya da hareket etmeden hemen önce, arka bacaklarının pelvisin (leğen kemiği) altına getirerek ivme kazanmak zorunda kalmaktadır. Diğer köpekler, doğal olarak durduklarında, ön bacaklarıyla hemen harekete geçebilmektedirler. Eğer bu aşırılaştırılmış durum bu ırk için doğru olsaydı köpek harekete geçmek için bacaklarını altına getirerek düzeltmek zorunda kalmazdı.

Bütün yarışmacılar çok becerikli ya da bu konuda dikkatli olmayabiliyor. Bazı yarışmacıları seyrederken benim en çok uyuşmazlığa düştüğüm konu, beceriksizce köpeğin arkasına uzanıp, belinden yakaladıktan sonra köpeğin arka bacaklarını kendilerine doğru çekmeye çalışmalarıdır. Bu hakemin kolay değerlendirebileceği ve güzel bir silüet oluşturacak sakin bir duruş sağlamaz. Onun yerine, köpekle bu şekilde boğuşmak sadece onun gergin ve rahat olmayan bir durumda durmak zorunda bırakır. Ring kenarından seyredenler için bile bu ne kadar rahatsızlık verici olursa olsun handler genelde bununla kalmaz. Köpeğin arka kısmını profilden görünsün diye öne çektikten sonra bu sefer köpeğin ayaklarını kurcalamaya başlar. Yarışmacı, köpeğin ayaklarını öne arkaya çekiştirip itmesi ne az ilk hareketi kadar can sıkıcı bir görüntüdür. Bu hatta bazen hakem artık ümidi kestiği ya da köpeğe değerlendirmek için yaklaştığı için iyice komik görünür çünkü yarışmacı hala poposu havada, kafası yerde köpeğin bacaklarıyla uğraşıyordu.

Bunun çaresi tecrübesiz handlerların her gün beş dakika köpeğin normal yürüyüşlerinden sakin yarışma duruşuna kendi başlarına geçmelerini öğretmesidir. Yarışma duruşu mükemmel olmak zorunda değildir çünkü bizler zaten heykel değerlendirmesi yapmıyoruz. Köpeğe yarışma tasmaya eğitin — yürüyüş tasmayı kullanmayın ki köpek farkını bilebilsin — köpeğe yavaş yürümesini öğretin. Böylece ön bacaklar yere tam dik, dirsekler kürek kemiğinin tam altında ve gene topuklar yere dik duracaktır. Yarışma sırasında, bacaklardan biri biraz öndeyse dert etmeyin. Bırakın öyle kalsın. Eğer köpeğin duruşu sizin için hala hatalıysa hakem değerlendirmesini bitirdikten sonra düzeltin. Köpeğinizi o an değerlendiriyorken değil. Hakem işini bitirdiğinde çabucak düzeltin ya da köpeği bir iki adım öne getirerek doğal duruşuna gelmesini sağlayın. Her hakem yarışmacılara bir kaç saniye verebilmelidir. Sonuçta yarışmacılar köpeklerini değerlendirebilmeleri için hakeme para vermektedirler bu nedenle bu karşılıklı saygı göstergesi olarak görülmelidir.

Normal duruşlarına kendiliğinden geçen köpekler hakemler için çok değerlidir. Ne olursa olsun lütfen köpeğinizle gürleşmeyin.

Konformasyon safkan köpek yarışmaları artık bir gösteri ve kürk bakım yarışmasına dönüştü. Bugünlerde pek çok iyice kabul görmüş köpek sergileme tekniği görüyoruz. Yarışmacılar kopek masadayken köpeğin duruşuna çok büyük önem veriyorlar. Köpek hareket edecek olursa, sürekli bundan dolayı düzeltiliyor. Sanki hayvanın tek bir patisinin yeri yanlış olsa hakem kemiklerin açılarını, uzunluğunu ve oranlarının yanı sıra kürkün yapısını hissedemezmiş gibi. Dahası, yarışmacılar unutmamalıdır ki yerden yüksek bu platformlarda hakemlik değil sadece değerlendirme yapılmaktadır. Köpeğin hakemliği o yerdeyken yapılabilir. Eğer aksi doğru olsaydı, tüm köpekler yerden yüksek masa ya da rampalarda sergilenirdi. Bu muhtemelen pek çok profesyonel handler'ın mükemmel, heykelvari duruşu ön plana çıkarmaktaki yeteneklerinden kaynaklanmaktadır. Bir yarışmacının köpeğin çevrede neler olduğunu görmek için kafasını sağa ya da sola çevirdiğindeki tepkisine bir bakın. Pek çoğu köpeğin somağını sıkıca tutar. Bu nedenle, köpeğin uzun süre kıpırdamadan durduğu için ödüllendirilmediği yarışmacılara hatırlatılmalıdır.

Diğer yaygın tekniklerden biri de bazı ırkların ince, sarkık, kırışık ya da kıvrımlı derilerinin bolluğunun aşırı ön plana çıkarılmasıdır. Kısa kürklü ırklar tabiri cazise "ne görüyorsan o'dur". Halen daha ringde köpeğin derisini öne arkaya çekiştiren yarışmacılarla karşılaşyoruz. Hakem kör değildir ve yarışmacının müdahalesi olmadan da kürek kemiğinin üzerindeki deri bolluğunu görebilmektedir. Buna ek olarak ring kenarındaki seyircilerden de bu konuda şikayetler duyuyoruz. Bizler bunun köpeğin canını yakmadığını biliyor olmamıza rağmen bazılarının bu konudaki fikirlerini, değiştiremiyorsunuz. Safkan kopekler konusundaki bazı önyargıları göz önüne alacak olursak daha fazla tepki çekmenin hobimize hiç bir faydası olmayacaktır.

Diğer bir can sıkıcı alışkanlık da yarışmacıların köpeklerinin boynunu uzatmaya çalışmaları; bunun için nerdeyse ön ayaklarını yerden kesecek kadar hayvanı yukarı çekiştirmeleridir. Buna genelde kısa tüylü ırklarda rastlıyoruz. Basitçe söyleyecek olursak, bir hakem kürk ister uzun isterse kısa olsun köpeğin boynunu değerlendirecek yetenektedir. Eğer hakem bu tip bir talepte bulunacak olursa belki de bu spordaki rolünü tekrar gözden geçirmesi gerekir.

Köpek güzellik yarışmaları ne hayvan ne de insanın ne kadar iyi birer şovmen olduğunu test etmek için ortaya çıkmadı. Yarışmalarımızın amacı kimin daha gösterişli handler olduğunu kanıtlamak asla değildi. Köpeğin bir kaç metre önünde boş eliyle köpeğe ödülünü sallayıp duran handlerlar bizim hedefimiz değildir. Bazı handlerlar bronz bir heykel gibi duran köpeğin doğal duruşunda olduğunu iddia edebilirler. Ara sıra bu doğru da olabilir. Bunun değerlendirmesini yapmak için handlerdan köpeği ring ortasına yürütüp, köpeğe dokunmadan yarışma duruşunda durdurmaları istenebilir. Çoğunlukla köpek daha doğal bir duruşa geçecektir ki gerçek bir ırk hakemi aşırı dramatize edilmiş olan yerine bu şekilde köpeği zaten değerlendirebilmelidir. İşin gerçeği, gitgide daha fazla yarışma köpeğine handlerının müdahalesi olmadan bu abartılı duruşlarda kendi başlarına durmaları öğretilmektedir. Ancak benim fark ettiğim aynı köpeği parkta oynaması için bıraktığımızda büyük bir ihtimalle kopek güzellik yarışması duruşunun dışında tamamen farklı bir duruş sergileyecektir.

Tecrübeli hakemler köpekleri tüm o süs ve abartısız haliyle tercih eder. Buna en güzel örnek yarışmaya ideal bir şekilde hazırlanmasa da ırkın güzel bir örneğini elinin altında bulduğunda yaşanır. Yarışma ringinde harika bir kopek bulmak en büyük ödüldür.

Zaman zaman hakemlerin değerlendirmelerini ya da ödöl verdikleri köpekler hakkındaki yorumlarını duyduğumda sessizce gülüyorum. Eminim hepiniz “ Herşeyiyle mükemmel bir kopek”; “ gözden kaçmayacak bir kopek”; “kendini çok güzel sergiledi”; “köpeğin duruşu bile farklıydı” gibi yorumları duymuşsunuzdur. Ya da tam tersi, “kopek kendini pek iyi sergilemedi,”; “kopek daha iyi olabilirdi.”

Bu eleştirilere kulak verecek olursak yarışmacıların sürekli köpeğin yanlış yerde duran ayağı; bacakları sürekli düzeltmek zorunda kalışları; köpeğin kafasını kıpırtısız tutmaları, boyunlarını uzatma ya da derisini sürekli kurcalama konusundaki saplantılarını anlayabiliyorsunuz. Bu yorumlar kopek yarışmaları sporundaki temel olmayan konuların abartılmasına; ön plana çıkarılmasına yol açmaktadır.

Niçin ringde çoğu doğal olmayan bir süratte ringi uçar adımlarla arşınlayan köpeklere bu kadar değer veriyoruz? Neden hakemler biraz kıpırdansalar da kendi ayakları üzerinde sakin ve kendilerine güvenle duran köpekler yerine heykel gibi kıpırtısız duran köpeklere daha çok puan veriyorlar? Irk tipi ve simetri abartı ve gösterişin önüne geçmiyor mu?

Hepimiz sporumuzun gitmekte olduğu genel istikamet konusunda endişe duymalı. Pek çok tecrübeli hakem için bu durum endişe verici olduğu kadar üzücü de. Yıllar içinde, sporumuz en çok eğitilmiş ve heykelleştirilmiş köpeklerin yüceltilip onlara tapılması yoluna saptırıldı. Bu, taş heykellerin değil canlı hayvanların olduğu bir yarışmadır. Bir kopeğin çok iyi bakım yapıldığı ve eğitildiği için puan kaybetmesi gerektiğini asla söylemiyorum; ancak hakemler gereksiz dikkati üstünde toplayan bu tip köpekleri diğerlerinin üzerinde tutmamalıdır.

Yine de bazı hakemlerin değerlendirme notlarına baktığımızda bu ve benzer tercihlerin var olduğunun farkındayız. Irk değerlendirmelerinde eksik olan köpeğin yapısal bütünlüğü ve eşsiz ırk tipinin kalitesi üzerine yorumlardır. Köpeğin sırt ve alt çizgisinden, kemik boyu ve kalınlığından, bel kısmının ideal uzunluğu, genişliği ve derinliğinden, kürek kemiği ve üst kol arasındaki uyumdan ve alt kola olan oranından ya da kas yapısından bahsedilebilmelidir. Zaman zaman, kafa yapısı konusunda ayrıntıdan yoksun değerlendirmeler okuyoruz. “Ne güzel bir kafa”, kafatası:somak oranı, alın çıkıntısı, göz altı doluluğu, gözlerin biçimi, somağın derinliği ve yapısı gibi noktalardan bahsetmiyorsa kendi başına birşey ifade etmemektedir.

Genel olarak, bizlere sıradan ve içeriksiz deęerlendirmeler sunulabiliyor. Bunun bir nedeni hakemin kopek karřısında fikirlerini, deęerlendirmelerini dűzgűn forműle edip iletmedeki tecrűbesizlięi olabilir. Kűpekten anlayan pek çok kaliteli hakem ise neden bir kűpeęin kaliteli olduęunu açıklamakta zorluk çekebiliyor ya da bazıları aceleyle ayrıntılardan kaınabiliyor. Bu tip bir deęerlendirmenin faydası ne olabilir? Bu yaklařımın kűpeęin deęerlendirmesinin dayandıęı ırk standardıyla ne alakası var? Sporumuzun iyi yűnlendirilmemiř ve toy handler ve yetiřtiricilerle dolu olmasına řařmamalı. Eęer hakemlerin kazanan kűpekler konusundaki açıklamalarını duyuyor ya da okuyorlarsa tek űęrendikleri yukarda bahsedilen sıę yorumlardır. Bu nedenle sporumuzun deęer kaybetmesi kimseyi řařırtmamalı. Bu yorumlar, sporumuzun gerçek űnemi ve amacını sabote etmektedir. Bu, bűyle olmak zorunda deęil. Biz, hakemler, deęiřimi tetikleyebilir; yetiřtiriciler ve yarıřmacılar űzerinde etki bırakabiliriz. Kendimi tekrarlamayı sevdięimden tekrar sűylűyorum bařlangıçtaki temel ilkelerimize geri dűnmeliyiz.

Kısa URL: <http://caninechronicle.com/?p=16683>